

Laima Vincė savo naująją knygą „This is Not My Sky” ir meno kūrybių parodą pristatė jaukioje Maine valstijos galerijoje. (Laimos Vincės asmeninio archyvo nuotr.)

Laima Vincė pristatė naują romaną

August 6, 2017 Geografija-Rajonai, Knygos, Kultūra 2,715 Peržiūrų

Jovita Beliak-Antanavičienė.

Lietuvė rašytoja Laima Vincė (Sruoginis) liepos 22 d. galerijoje „Rendall Fine Art” Wiscasset mieste, Maine valstijoje, pristatė savo meno darbų parodą bei skaitė ištraukas iš savo naujos knygos „This is Not My Sky”. Paroda šioje galerijoje veiks iki rugpjūčio 12 d. Beje, pavasarį su šia knyga susipažinti jau turėjo progos ir New Yorko lietuviai – Lietuvos generaliniame konsulate autorė skaitė knygos ištraukas ir dalyvavo

Rašytoja Laima Vincė daug metų gyveno bei kūrė mažoje Peaks Island saloje, Maine valstijoje.

diskusijoje. Knyga „This is Not My Sky” yra parašyta anglų kalba, tačiau kitų metų pavasarį „Alma Littera” leidykla Vilniuje išleis lietuvišką knygos variantą.

Rašytoja Laima Vincė gimė lietuvių išeivių šeimoje New Jersey ir daug metų gyveno bei kūrė mažoje Peaks saloje, Maine valstijoje, o šiuo metu ruošiasi ilgalaikei darbo kelionei į Kiniją. Rašytojos gyvenimo vingiai yra ją nuvedę į Honkongą ir Lietuvą, kur rašytoja ne tik dėstė kūrybinį rašymą ir anglų kalbą, bet kartu brandino idėjas ir siužetus naujiems kūriniams.

Laima Vincė nuolatos seka lietuvių gyvenimą bei domisi istoriniais Lietuvos pokyčiais, jos kūryba dvelkia lietuviškumu.

Romanas – tai protestas prieš karą

Laima kuria įkvėpimo semdamasi iš gyvenimo. Pasauliniai įvykiai dažnai pakiša idėją būsimam siužetui, o vaizduotėje sukurtiems personažams suteikiami skirtingi vaidmenys. „Mintis parašyti ‘This is Not My Sky’ idėja kilo 2003 metais, kai JAV pradėjo karą prieš Iraką”, – apie idėjos užuomazgą naujausiam romanui pasakojo rašytoja. – Klausiausi, kaip tuometinis Prezidentas George W. Bush kalbėjo, kad invazija įvyks greitai ir neprarasime daug gyvybių. Dabar žinome, kad taip būti negalėjo. Tuo metu aš tai pajutau ir susimąščiau, kiek žmonijai teks kentėti dėl tos neapgalvotos invazijos. Nusprendžiau parašyti romaną, kuris būtų mano protestas prieš karą”.

„Tuo metu nebuvo lengva rasti laiko rašymui – dirbau University of Southern Maine profesore asistente ir auginau tris vaikus, kuriems tuo metu buvo 4, 8, 11 metų. Vieną kartą važiauvau iš Maine valstijos, kur

gyvenome, į New Yorką, kur gyveno mano tėvai, ir, mano laimei, visi trys vaikai vienu metu užmigo. Kelionė truko apie šešias valandas. Vairuodama mintyse sukūriau pagrindinius personažus ir siužetą romanui”, – apie kūrybinį įkvėpimą pasakojo Laima.

Knygos parašymas trunka ne vieną dieną ir ne metus – romaną rašytoja brandino net 14 metų! „Reikia dirbti prie teksto, kol siužetas tampa tobulas, kol kiekvienas žodis prakalba apie esmę. Aš perrašinėju savo kūrinius daugelį kartų”, – apie lengvai skaitomą tekstą, bet milžinišką darbą prie jo pasakojo rašytoja.

Pagrindinės veikėjos – moterys

Knygoje „This is Not My Sky” pasakojama apie 12 metų mergaitę Mariją, kurios šeima buvo skaudžiai paliesta sovietinio režimo. Romano veiksmas vyksta pokario Lietuvoje ir išeivijoje – New Yorke. Rašytoja L. Vincė pasirinko vieną šeimą, per kurios istoriją norėjo parodyti, kaip karas persiduoda per skirtingas kartas, kontinentus ir laiką. Rašytoja istoriją pasakoja iš karą išgyvenusios moters perspektyvos.

Romane svarbi meilės linija – tai tarsi audinys, laikantis šeimą kartu per istorinius įvykius. Knyga pasakoja apie Marijos gyvenimą nuo tada, kai ji buvo 12-metė mergaitė pokario Lietuvoje, iki gyvenimo Amerikoje „šaltojo karo” metais bei Lietuvos nepriklausomybės išvakarių. Romanas tyrinėja kalbinę ir kultūrinę kartų atskirtį, kaip emigracija atskiria žmones nuo gimtojo krašto.

Romano personažai yra ryškūs, dominuoja lietuviški vardai, kuriuos rašytoja parinko ne atsitiktinai. „Kurdama personažus stengiausi įsijausti į jų pasaulį, suvokti įvairias situacijas iš jų gyvenimo perspektyvos. Svarbiausia – norėjau atrasti, kas yra gero kiekviename personaže, nepaisant koks tas personažas atrodytų ‘blogas’ iš išorės. Norėjau, kad mano personažai būtų atpažįstami kaip tikri žmonės, kad puslapyje jie ‘kvepėtų’. Man labai svarbu atrakinti kiekvieno personažo psichologiją, jo traumas ir įtikinančiai perteikti”, – apie psichologijos mokslo svarbą kūryboje kalbėjo Laima.

Rašytojai psichologijos mokslas padeda ne tik rašyti, bet ir dėstyti, dirbti su studentais. O personažų vardai, kaip ir romano idėja, gimė iš gyvenimo, iš patirties. „Kas augo Amerikoje su lietuviška pavarde, žino, kaip tai yra sudėtinga ir kartais net komiška, kai amerikiečiai bando ištartį tavo vardą ir niekaip negali. Užtat ‘ant juoko’ aš vienam savo pagrindiniam personažui, mano manymu, daviau patį sudėtingiausią vardą ir pavardę: Žygimantas Augustas Šidlauskėvičius”, – apie skaitytojams sudarytas kliūtis pasakojo Laima.

Personažų vardų reikšmės

Kiekvienas personažo vardas yra simbolinis bei pristatantis tam tikras vertybes, trūkumus ir identitetą. „Marija – tai pagal Dievo motiną, nes Marija yra be galo tauri ir šviesios sielos, nepalūžta, nepaisant to, kad jai tenka labai daug kentėti, daug prarasti. Marija man simbolizuoja tą moterų kartą Lietuvoje, kuri per karą, pokarį, šaltojo karo laikotarpį išgyveno

sunkius dalykus, bet nepalūžo ir tiesiog tempė visą šeimą ant savo pečių ir mus visus išvedė prie nepriklausomybės slenksčio.

Nora – tai sutrumpintas Eleonoros vardas, nes kelios partizanės ryšininkės, ypač drąsios moterys, kurių istorijas aš įrašiau savo knygoje ‘Journey Into the Backwaters of the Heart’, man paliko gilų įspūdį ir viena iš jų turėjo vardą Eleonora. Aš norėjau jas pagerbti, atsiminti. Cathy pavadinau specialiai nuobodžiai, nes romane jai reikia dar save atrasti. Ji yra beieškanti savo identiteto. Milda yra meilės deivė, bet romane ji simbolizuoja okupuotą, išprievartautą Lietuvą, kuriai taip reikia meilės ir švelnumo”, – savo personažus pristatė romano rašytoja.

Pradėjo kurti, kai dar nemokėjo rašyti raidelių

Laimą Vincę galima vadinti poete, prozininke, dramaturge, literatūros vertėja, dėstytoja. Nors ji gimė ir augo JAV, jos didelėje dalyje kūrybos pasakojama apie Lietuvą, kurios gyvenimą ji seka ne vieną dešimtmetį.

Nuo pat mažens Laimai patiko rašyti bei pasakoti istorijas. „Aš pradėjau kurti dar tada, kai nemokėjau rašyti raidelių. Aš visą gyvenimą kūriau. Neatsimenu savęs nerašančios, netapančios, nekuriančios”, – apie ankstyvą pašaukimą pasakojo Laima Vincė. Vedama aistros kūrybai Laima žinojo, kuo nori būti ir įnirtingai to siekė. „Man atrodo, kad rašytojos kelias mane pasirinko. Aš jaučiu, kad galiu daug duoti žmonėms per rašymą, bet tuo pačiu žinau, kad negalima piktnaudžiauti savo talentais, kad reikia stengtis kurti kiek įmanoma stipresnius kūriniai”, – apie atsakomybę kūryboje sakė rašytoja.

Gilindamasi į rašymo meną Laima yra įgijusi net du magistro laipsnius (Columbia University School of the Art bei University of New Hampshire). Jos knygomis domisi amerikiečiai, anglai, airiai ir australai, o jos kūryba yra įvertinta ne vienu apdovanojimu, tarp kurių „National Endowment for the Arts“ stipendija literatūroje bei „PEN Translation Fund“ apdovanojimas. 2007 m. poetė antrą kartą laimėjo prestižinę „Fulbright“ stipendiją ir su trimis vaikais išvažiavo į Lietuvą dėstyti poezijos vertimo teorijos bei kūrybinio rašymo Vilniaus bei Vytauto Didžiojo universitetuose.

Rašytoja gali kurti bet kur

Gyvendama gamtos apsuptoje mažoje Peaks Island saloje, Maine valstijoje, Laima pasakoja, jog romantiškas gyvenamosios vietos pasirinkimas nebūtinai turi įtakos kūrybai.

Gyvendama Tailande Laima Vincė parašė kelionių knygą apie Aziją „Digging a Hole to China“.

„Dabar, kai mano vaikai jau užaugę ir išėję iš namų, mano salos ramybė duoda man daug galimybių įsijausti į kūrybą. Nors aš manau, kad galiu kurti bet kur“, – teigė rašytoja. Net dirbdama Hong Kongo didmiestyje visu etatu, privačioje mokykloje, Laima Vincė parašė knygą apie Kiniją ir sukūrė net tris spektaklius jaunimui, kuriuos pastatė mokykloje kartu su mokiniais. Vis dėlto rašytoja sutinka, jog įkvėpimas dažniausiai atsiranda ramesnėje, toliau nuo gyvenimo tempo vietoje, o vystyti idėją galima bet kur.

Stebėdama aplinkinius bei gyvenimą iš šalies Laima pasakoja, jog kūryboje, kaip bebūtų keista, ji nėra linkusi atskleisti savo asmeninių išgyvenimų. Aš esu gana intravertiškas žmogus ir nemėgstu viešai dalintis savo asmeniniu gyvenimu. Kai rašau prozos kūrinį arba pjesę, labai mėgstu pabėgti nuo savęs, nuo savo realybės ir fantazuoti. Aš kuriu personažus ir galvoju: „O kas būtų, jeigu šitam žmogui atsitiktų taip arba taip...“, – vaizduotės reikšmę savo kūryboje atskleidė rašytoja.

Augo lietuviškoje aplinkoje

Laimos kūrybinę kolekciją sudaro naujausias romanas „This is Not My Sky“ bei keturi negrožinės literatūros kūriniai: „Lenin’s Head on a Platter“, „Journey into the Backwaters of the Heart“, „The Snake in the Vodka Bottle“ ir „Digging a Hole to China“. Dramaturgės sukurtos pjesės yra pastatytos Vilniuje ir Hong Konge. Be to, šių metų kovo mėnesį Laima lankėsi Dubline, kur vyko spektaklio pagal jos kūrinį premjera. Airijos lietuvių teatras „Alternatyva Alternatyvai“ pastatė spektaklį „Žygis prie jūros“ (režisierė Laima Prokofjevienė). Tai yra pirmoji pjesė, kurią Laima parašė lietuvių kalba. „Iš tikrųjų aš buvau labai patenkinta. Man atrodo, kad režisierė ir aktorės puikiai pagavo mano mintį. Ta pjesė yra šiuolaikiška, todėl nebuvo sunku ‘pagauti jos esmę’“, – įspūdziais iš spektaklio premjeros dalijosi Laima.

Nors Laimai geriau sekasi rašyti anglų kalba, ji puikiai kalba lietuviškai dėka savo tėvų bei lietuviškumo puoselėjimo šeimoje. Be to, Laima pati norėjo išmokti lietuvių kalbą, todėl aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje bei tobulino savo lietuvių kalbos žinias mokslo institucijose. „Šeimoje mes

kalbėjome ir lietuviškai, ir angliškai. Lankiau šeštadieninę mokyklą ir Neringos stovyklą, tačiau turiu prisipažinti, kad lietuviškai mokėjau silpnai. Būdama šešiolikos metų sugalvojau mokytis Vasario 16-osios gimnazijoje Vokietijoje. Toje gimnazijoje praleidau dvejus metus ir gerai pramokau lietuviškai, nes reikėjo mokytis lietuvių kalbos ir su kitais mokiniais bei mokytojais bendrauti lietuviškai. Be to, 1988–1989 metais išvykau į Lietuvą Vilniaus universitete studijuoti lietuvių literatūros katedroje. Gerai pramokau kalbą ir praplėčiau žodyną per vertėjos darbą”, – apie lietuvių kalbos tobulinimą pasakojo pašnekovė.

Laima – buvusio konsulo vaikaitė

Kodėl Laimos kūryboje dominuoja Lietuva? Kodėl toks didelis dėmesys savo protėvių žemei? „Man atrodo, kad tai buvo identiteto ieškojimas. Man atrodo, kad daug Amerikos lietuvių pažįsta tą jausmą, kai nuoširdžiai nežinai, kur prasideda tavo lietuviškoji siela ir kur baigiasi amerikietiškoji. Mano Lietuvos jausmasėjo giliai iš vidaus. Aš vaikystėje, paauglystėje ir būdama studentė jaučiau Lietuvos tragediją. Norėjau kaip nors jai padėti, prisidėti ir suprasti”, – domėjimosi Lietuva priežastis atskleidė Laima Vincė.

Be to, Laimos Vincės gyvenime didelės įtakos turėjo jos senelis – pirmasis atkurtos Lietuvos valstybės ambasadorius Jungtinėse Tautose Anicetas Simutis. Buvęs Lietuvos generalinis konsulas New Yorke buvo žinomas kaip aktyvus lietuvių išeivijos bendruomenės narys ir Lietuvos karžygys, tvirtai stovėjęs prieš sovietus. Jo dėka okupavus šalį Lietuvos generalinis konsulatas New Yorke tęsė veiklą.

Ne tik stiprus lietuviškumo puoselėjimas, bet ir rašytojos talentas, tikėtina, paveldėtas iš senelio, kuris, pasak Laimos, nepaprastai gerai rašė. „Mano senelis pats niekad savęs nelaikė rašytoju. Jis rašė straipsnius spaudai, memuarus, ‘pro-memoria’ diplomatiniam darbe ir kalbas ‘Laisvės’ radijui”, – prisimena Laima. – Mano senelis manyje skatino žurnalistės smalsumą. Aš gerai atsimenu, kai dar mokiausi Vasario 16-osios gimnazijoje, tai buvo 1983 metai. Sovietinės Lietuvos ‘Tėviškės’ draugija mane pakvietė vykti su grupe į sovietinę Lietuvą. Mano pirmoji reakcija buvo – nevažiuosiu, nes nenorėjau kompromituoti savo senelio, kaip nepriklausomos Lietuvos generalinio konsulo New Yorke. Tačiau senelis mane skatino važiuoti, sakydamas: ‘Mane vis tiek žmonės apkalbinėja, o tu važiuok ir pasikalbėk su žmonėmis Lietuvoje, išklausk, ką jie pasakoja apie savo gyvenimą, pasižiūrėk, kaip viskas atrodo, kokia infrastruktūra’. Man tai padarė didelį įspūdį. Tada pirmą kartą važiauvau į Lietuvą ir sąsiuvinyje aprašiau kelionės smulkmenas. Man atrodo, kad tada prasidėjo mano žurnalistinis susidomėjimas”, – apie glaudžius ryšius su seneliu ir postūmį kūrybai pasakojo pašnekovė.

Paklausta, ką savyje rašytoja turi lietuviško, Laima susimąsčiusi atsakė, jog tai tikriausiai lietuviškas kruopštumas ir polinkis į meną bei bendruomeniškumą. Vedama smalsumo ir noro fiksuoti kentėjusios Lietuvos istoriją, Laima per pastaruosius trisdešimt metų aplankė ir susidraugavo su ne viena nukentėjusia šeima. Jų išgyvenimus rašytoja įamžino savo kūryboje. „Tai yra laikotarpis, kada Lietuva labai keitėsi, vystėsi ir augo. Aš labai myliu Lietuvą, ir ten jaučiuosi gerai. Aš priimu Lietuvą tokią, kokia ji yra”, – apie savo meilę protėvių žemei kalba rašytoja.

Į rašytojos ir menininkės Laimos Vincės knygos pristatymą susirinko Maine Lietuvių Bendruomenės Atlantas nariai. Iš kairės: Oliver ir Laimos duktė Saulė, Vaida Lowell, Laima Vincė-Sruoginis, Vaida Labžintytė, Elytė Labžintienė, Laima Žukienė ir Giedrė Butienė.

Lietuvos Respublikos generaliniame konsulate susirinkusiems Laima Vincė skaitė ištraukas iš naujos knygos „This is Not My Sky“. (Lietuvos generalinio konsulato New Yorke nuotr.)

Airijos lietuvių teatras „Alternatyva Alternatyvai“ pastatė spektaklį pagal Laimos Vincės pjesę „Žygis prie jūros“. Laima Vincė (ketvirta iš k.) kartu su aktorėmis po spektaklio premjeros Dubline, Airijoje.